

ת"פ 35790/01/14 - פרקליטות מחוז ירושלים פלילי נגד מוחמד חמאד, מ.ח. אנרגיה בע"מ

בית משפט השלום ברמלה

ת"פ 35790-01-14 פרקליטות מחוז ירושלים פלילי נ'
חמאד(עציר) ואח'

בפני כב' השופט ד"ר עמי קובו, סגן הנשיאה
בעניין: פרקליטות מחוז ירושלים פלילי

המאשימה

נגד

1. מוחמד חמאד (עציר)
2. מ.ח. אנרגיה בע"מ

הנאשמים

ב"כ המאשימה: עו"ד ג'ני אבני

ב"כ הנאשמים: עוה"ד ווסים דכוור ואיתי בן נון

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בעובדות כתב האישום בעבירות כדלקמן:

אישום ראשון:

א. **פעולה במטרה להביא לכך שאדם אחר יתחמק או ישתמט מתשלום מס בנסיבות מחמירות** - לפי סעיף 117(ב1) ביחד עם סעיף 117(ב2)(3) לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975 (להלן: "חוק מס ערך מוסף")

ב. **רישום כוזב במסמכי תאגיד** - לפי סעיף 423 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").

ג. **ניכוי מס תשומות מבלי שיש לגביו מסמך כאמור בסעיף 38 לחוק בכוונה להתחמק או להשתמט מתשלום מס ובנסיבות מחמירות (עשרות עבירות)** - לפי סעיף 117(ב)(5) יחד עם סעיף 117(ב2)(3) לחוק מס ערך מוסף.

ד. **הוצאת חשבוניות מס מבלי לבצע עסקה (עשרות עבירות)** - לפי סעיף 117(ב)(3) יחד עם סעיף 117(ב2)(3) לחוק מס ערך מוסף.

ה. **מסירת דו"חות כוזבים (עשרות עבירות)** - לפי סעיף 117 (ב1) ביחד עם סעיף 117(ב2)(3) לחוק מס ערך מוסף.

ו. **פנקסים כוזבים** - לפי סעיף 117(ב)(6) לחוק מס ערך מוסף.

ז. **מסירת ידיעות לא נכונות ללא הצדק סביר** - לפי סעיף 217 לפקודת מס בהכנסה [נוסח חדש], התשכ"א - 1961 (להלן: "הפקודה").

אישום שני:

א. **פעולה ברכוש אסור** - לפי סעיף 4 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000.

2. על-פי המתואר בעובדות האישום הראשון, בתקופה שבין שנת 2003 ועד תחילת שנת 2006 הוציאו הנאשמים חשבוניות מס לחברת "י.ד. בניהו בע"מ" (להלן: "בניהו בע"מ") אשר נחזו להוכיח כי הנאשם סיפק דלק **בסכום כולל של כ- 86 מיליון ₪** (להלן: "החשבוניות הפיקטיביות"). העסקאות אשר הופיעו בחשבוניות האמורות לא בוצעו כלל והנאשמים לא סיפקו את כמויות הדלק עליהן מעידות כביכול אותן חשבוניות. בעבור הספקת החשבוניות קיבל הנאשם עמלה של 6-8 אגורות לכל ליטר דלק אשר הופיע בחשבוניות. **סך הכל קיבל הנאשם סכום של כשני מיליון ₪ בעבור החשבוניות הפיקטיביות** אותן מכר. כדי להימנע מתשלום מע"מ בין העסקאות הפיקטיביות של מכירת החשבוניות הפיקטיביות קנו או זייפו בעצמם הנאשמים חשבוניות פיקטיביות בסכום של לפחות 46 מיליון ₪, וקיזזו את סכומי המע"מ הנקובים בהן כתשומות, למרות שהעסקאות אשר הופיעו באותן חשבוניות כלל לא בוצעו והנאשם לא רכש את כמויות הדלק עליהן העידו החשבוניות. כתוצאה מכך נרשמה בפנקסי הנהלת החשבונות של הנאשמים פעילות של רכישה וקניה של דלק, אשר בפועל לא התקיימה כלל, ושימשה רק לצורך כיסוי חשבונאי למכירת החשבוניות הפיקטיביות. על פי עובדות האישום השני, במהלך ביצוע העבירות המתוארות לעיל, **הפיק הנאשם הכנסות של כשני מיליון ₪** אשר מהוות רכוש אסור על פי חוק. הנאשם עשה בהכנסות אלו לצורכי מחייתו.

3. במועד מסירת מענה לכתב האישום הודה הנאשם במיוחס לו וטען כי יש לבטל את כתב האישום נגדו מטעמי הגנה מן הצדק. על פי הנטען חתם הנאשם במסגרת פרשה זו על הסכם עד מדינה לפיו היה עליו להעיד במשפטם של מעורבים אחרים בפרשה ולמסור בעדותו את הדברים שאותם מסר בחקירותיו. בתמורה לכך הובטח לו כי לא יוגש נגדו כתב אישום. ההגנה טענה כי ביטול הסכם עד המדינה היה שלא כדין. לאחר שנשמעו טיעוני הצדדים, במסגרת הכרעת הדין נדחתה הטענה המקדמית לביטול כתב האישום תוך שנקבע כי הנאשם סטה בעדותו מההודעות שאותן מסר שעה שנחתם עמו הסכם עד המדינה, ואולם נקבע כי טיעונים שנתקבלו, כפי שיפורט להלן, יילקחו בחשבון לעניין העונש.

תסקיר שירות המבחן

4. על פי תסקיר שירות המבחן מיום 13.4.16, הנאשם בן 45, נשוי ואב ל- 5 ילדים. טרם מעצרו עבד בחברת הובלות במשך מספר חודשים. סיים 12 שנות לימוד ללא תעודת בגרות. בהמשך עבד בעבודות שונות עד שפתח עסק של הסעות אשר הצליח ובהמשך העסק שודרג להובלות ושיווק דלק. בהמשך העסק התדרדר ונסגר על רקע אירוע חטיפה שעבר הנאשם והשפיע עליו לרעה במישורי חייו ובין היתר על תפקודו התעסוקתי. הנאשם היה חטוף במשך מספר ימים, במהלכם סבל מאלימות פיזית ונפשית. לבסוף הוחזר לאחר התערבות המשטרה. לדברי הנאשם הוא סובל מבעיות רגשיות ונפשיות מאז האירוע, עם זאת לא הביע כל מוטיבציה להשתלב בהליך טיפולי. הנאשם מסר כי בעקבות הפגיעה בתפקודו התעסוקתי העסק שלו קרס ובהמשך ישב בבית מחוסר תעסוקה במשך שנתיים. מדיווח גורמי הטיפול בבית המעצר עולה כי הנאשם משתתף בפעילויות חינוך ונמצא בקשר מעקבי עם העו"ס לאור השתלבותו כאסיר תומך לאסירי השגחה ומשתלב בקבוצה לעצורים תומכים. בהתייחסו למעורבותו בתיק

ביטא הנאשם אחריות מילולית למעשיו, לצד זאת ניכר כי מצמצם חלקו בעבירות. שירות המבחן התרשם מנטייה לפעול באופן מניפולטיבי מחושב מבלי להקדיש מחשבה למשמעות מעשיו וחומרתן. שירות המבחן התרשם עוד מנטייה לצמצום חלקו בעבירות תוך הצגת עמדה קורבנית, תוך שמתקשה לבחון את החלקים הבעייתיים באישיותו. נשקלה אפשרות שילובו של הנאשם בקבוצה טיפולית ואולם הוא הביע אי נזקקות וחוסר רצון להשתלב בתהליך הטיפול. עוד התרשם שירות המבחן כי הנאשם מתקשה לווסת דחפיו ולהציב לעצמו גבולות ומשתמש בדרכים מניפולטיביות כדרך להקל על חייו. אלו מהווים גורמי סיכון להישנות מעורבות פלילית. לצד זאת העובדה כי גדל במשפחה נורמטיבית ובעברו גילה יציבות תעסוקתית מהווים גורמי סיכוי לשיקום. לאור כל זאת המליץ שירות המבחן על מאסר בפועל כעונש מוחשי.

טיעוני הצדדים

5. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד ג'ני אבני, לנאשם הרשעה משנת 1989 בגינה ריצה עונש מאסר של שנתיים וחצי וכן הרשעות בעבירות מרמה והסעת שב"ח. בנוסף לנאשם עוד שני תיקים פתוחים, בגין אחד מהם הוא נמצא כעת במעצר. באחד מהתיקים הורשע הנאשם בביצוע עבירות של מכירת חשבוניות פיקטיביות בשנת 2008 באמצעות חברה אחרת שהיתה בבעלותו (נ/1 ו- נ/2). בתיק דנן הורשעו הנאשמים בשורה של עבירות מס בגין הספקת חשבוניות פיקטיביות בהיקף של למעלה מ- 86 מיליון ₪, וכן בפעולה ברכוש אסור בהיקף של כ- 2 מיליון ₪. הערכים החברתיים שנפגעו הינם ערך השוויון בנטל המס והפגיעה בקופה הציבורית. באשר לנסיבות העבירה יש לקחת בחשבון את התכנון המוקדם וכן את העיסוק המתמשך, את היקף הוצאת ומכירת החשבוניות הפיקטיביות ואת התחכום. הנזק שנגרם מביצוע העבירה לקופה הציבורית הוא משמעותי ביותר. הסיבה שהביאה את הנאשם לבצע את העבירות היא בצע כסף בלבד, הרצון לעשות כסף קל על חשבון המדינה. אין לקבל את טענת הנאשם כאילו היה מונע מפחד. הנאשם פעל באופן מושכל ועצמאי. יש לראות במתואר בכתב האישום כאירוע אחד שמתחם העונש בגינו הינו בין 5 ל- 10 שנות מאסר. אין צורך להכביר מילים על נפיצות העבירה והפיתוי הגדול לבצע עבירות מסוג זה בשל הרווחים הגדולים מחד גיסא, וסיכויי הגילוי הנמוכים מאידך גיסא. משכך חשיבות הרתעת הרבים היא גבוהה. מבחינת ההרתעה האישית, משקלה גבוה אף הוא נוכח התקופה ארוכה בה ביצע את העבירות, לרבות בתיק הנוסף בו הורשע שמלמד על התנהלות עבריינית שיטתית וארוכת שנים שנמשכה שעה ששימש עד מדינה בתיק דנן. כמו גם לאור אי נטילת אחריות אמיתית ומניפולטיביות. מצבו הכלכלי של הנאשם כיום אינו שונה משל נאשמים אחרים במצבו ואין לנאשם להלין אלא על עצמו. כתב האישום הוגש זמן קצר לאחר שהנאשם הפר את הסכם המדינה. באשר לאחידות בענישה יש להתחשב בעונש שהוטל על דוד דדוש בלבד, ושם דובר על נסיבות מיוחדות וחלופי זמן משמעותי אשר אינם רלוונטיים לנאשם. אין מקום להתחשב בעדותו החלקית של הנאשם שכן אחרת יהיה בכך משום עידוד עבור עדי מדינה להפר את ההסכמים עליהם חתמו מתוך מחשבה כי יתחשבו בכך לטובתם בגזירת העונש. האחים סיטבון הורשעו בעבירות חמורות פחות ובהיקפים קטנים יותר. כמו כן הנאשם לא הסיר את המחבל בעוד שמהאחים סיטבון חולט רכוש רב בהיקף של מיליוני ₪. נתונים אלו צריכים להוביל לגזירת עונשו של הנאשם בחלק הנמוך של המתחם ולא להוביל לחריגה ממנו. חריגה ממתחם משיקולי צדק שמורה למקרים חריגים שאינם מתקיימים כאן. לפיכך, עתרה ב"כ המאשימה להשית על הנאשם עונש מאסר בגדרי המתחם לצד מאסר על תנאי, קנס של מיליוני שקלים ובמצטבר לכל עונש אחר שיוטל על הנאשם בהליכים אחרים.

6. לטענת ב"כ הנאשם, עוה"ד ווסים דכוור ואיתי בן נון, נוכח הקביעות בהכרעת הדין לגבי הגנה מן הצדק לעניין העונש והקביעה כי הנאשם למעשה כמעט ועמד בכל הסכם עד המדינה אין מקום לעתירת המאשימה לעונש של 5 שנים. הפרת ההסכם על ידי הנאשם היא חלקית ומינורית, כפי שנקבע בהכרעת הדין, ומשכך מתחם העונש צריך להיות בין אי הרשעה לבין מאסר מותנה. גם אם יקבע בית המשפט מתחם ענישה גבוה יותר הרי שיש מקום, על פי הכרעת הדין, לסטות ממנו משקולי צדק. אין מקום להתייחס לנאשמים האחרים בפרשה כאל שותפים של הנאשם, ובוודאי שעונשו של הנאשם לא צריך להיגזר מעונשם. הנאשם מסר עדות נגד כל המעורבים האחרים בתיק. מדובר באנשי עולם תחתון שביצעו עבירות חמורות בנסיבות חמורות והורשעו בעקבות עדותו נגדם. הנאשם ראוי להקלה נוכח העדויות שמסר. גזרי הדין של המעורבים האחרים מפריכים את הטענה כאילו בעקבות עדותו של הנאשם נאלצו להגיע להסדרים מקלים. ניתן לראות כי גם מי שלא היה קשור לעדותו של הנאשם נגזר דינו לעונש דומה. ההתנהגות הקולקלת היחידה היתה של התביעה, עליה גם מתחה שופטת בית המשפט המחוזי ביקורת נוקבת. הנאשם צריך לתת את הדין רק לעניין החלק היחסי של הפרת ההסכם ולא על כל התיק עצמו.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

7. כתב האישום מתאר סדרת מעשים אשר עולים כדי אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.

8. במקרה דנן, **הערך החברתי** אשר נפגע הינו הגנה על קופת המדינה, ערך השוויון בנשיאת נטל המס, והסולידריות החברתית. עבירות המס פוגעות באופן ישיר בקופת המדינה, כך שהכנסות המדינה כתוצאה מגביית מיסים קטנות, ועקב כך סך כל השירותים שהמדינה יכולה להעניק לכל תושב קטן, ונטל המס אשר מוטל על הציבור אשר משלם את מסיו כחוק גדל. בכך נפגע ערך השוויון בנשיאת נטל המס, ובעקפין אף נפגעת הסולידריות החברתית ותודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לצורך לשאת בעול נטל המס הנדרש לסיפוק צרכי החברה. עבירות המס אשר מבוצעות באמצעות חשבוניות פיקטיביות הינן מהחמורות שבעבירות המס, ולא אחת הוגדרו בפסיקה כ"אבי אבות הטומאה". בעבירות מסוג זה יש להעניק את הבכורה לשיקול ההלימה, תוך שמירה על יחס הולם בין היקף סכום השמטת המס שביצע הנאשם, לבין העונש שיוטל עליו. ככלל, בעבירות מסוג זה השיקולים האינדיבידואליים הנוגעים לנאשם נסוגים מפני השיקולים הנוגעים לאינטרס הציבורי.

9. רבות נכתב על אודות החומרה הרבה שיש בעבירות מס, כפי שנקבע למשל ברע"פ 512/04 **אבו עביד נ' מדינת ישראל**, פ"ד נח(4) 381 (2004):

"בית-משפט זה חזר והדגיש לאורך השנים את החומרה שבה יש להתייחס לעבריינות כלכלית, ועבריינות מס בכלל זה, נוכח תוצאותיה ההרסניות למשק ולכלכלה ולמרקם החברתי, ונוכח פגיעתה הקשה בערך השוויון בנשיאת נטל חובות המס הנדרש לצורך מימון צרכיה של החברה ולפעילותן התקינה של הרשויות הציבוריות. העבריינות הכלכלית, ועבריינות המס בכללה, איננה מסתכמת אך בגריעת כספים מקופת המדינה. היא פוגעת בתודעת האחריות המשותפת של אזרחי המדינה לנשיאה שוויונית בעול הכספי הנדרש לסיפוק צרכי החברה, ובתשתית האמון הנדרשת בין הציבור לבין השלטון האחראי לאכיפה שוויונית של גביית המס - פגיעה הנעשית לרוב באמצעי מירמה מתוחכמים, קשים לאיתור".

10. כך גם נקבע רע"פ 2638/13 **עובדיה נ' מדינת ישראל** (28.4.13):

כבר נפסק, לא אחת, כי יש להתייחס לעבריינות המס בחומרת יתרה, הן לנוכח פגיעתה הישירה בכיס הציבורי, והן לנוכח פגיעתה העקיפה בכיסו של כל אזרח ואזרח... על יסוד גישה זו, הותווה בפסיקה מדיניות ענישה, אשר לפיה יש לגזור את דינם של עברייני המס, תוך מתן עדיפות לשיקולי ההרתעה והגמול, ולבכרם על פני נסיבותיו האישיות של העבריין.

11. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה בערך המוגן הינה ברף גבוה וזאת נוכח התקופה הארוכה בה נמשכו המעשים (שלוש שנים), כמו גם נוכח כמות החשבוניות והסכום המדובר (חשבוניות פיקטיביות בסכום כולל של 86 מיליון ₪ אשר המס הנובע מהן הינו כ-12.5 מיליון ₪ שהנאשם סיפק לחברת בניהו בע"מ), ונוכח סכום הכסף שהנאשם גרף לכיסו עקב ביצוע העבירה (כשני מיליון ₪).

12. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשי מאסר לתקופות משמעותיות, ראו בין היתר ע"פ (מח' נצ') 111/09 **שמואל נ' מדינת ישראל** (26.05.09); ת"פ (מח' מרכז-לוד) 27597-06-11 **מדינת ישראל נ' גאון** (15.2.15); ת"פ (מח' ת"א) 8385-04-12 **מדינת ישראל נ' עבדאללה** (3.3.13); ת"פ (מח' ת"א) 32155-07-14 **רשות המיסים נ' אהרן** (18.10.15); עפ"ג (מח' מרכז-לוד) 21995-12-15 **מדינת ישראל נ' תשובה** (28.2.16); ת"פ (מח' מרכז-לוד) 27597-06-11 **מדינת ישראל נ' גולן** (27.4.14).

אחידות הענישה

13. שיקול משמעותי לענישה במקרה דנן נוגע **לעקרון האחידות בענישה**. כפי שקבע כב' השופט י' דנציגר בע"פ 5769/14 **אלרואי נ' מדינת ישראל** (20.9.15) עקרון האחידות בענישה הינו עקרון יסוד במשפט הפלילי:

"עקרון זה מורה כי יש להחיל שיקולי ענישה דומים על מי שביצעו עבירות דומות במהותן, בנסיבות דומות, ושהינם בעלי נסיבות אישיות דומות. כאשר מדובר בנאשמים שונים המורשעים בגדרה של אותה פרשה, עקרון זה מקבל משנה תוקף. במצב דברים זה מצדד עקרון אחידות הענישה בהטלת עונשים דומים על מי שביצעו מעשים דומים וכן בשמירה על יחס של שקילות בין מבצעים של מעשים הנבדלים זה מזה במנינם, חומרתם או בנסיבותיו האישיות של המבצע".

14. בפרשה זו, הוגש כתב אישום בבית המשפט המחוזי בירושלים, והוטלו על נאשמים עונשים שונים בהתאם לרף החומרה שבו הורשעו. שיקול אחידות הענישה מוליך למסקנה שאין לחרוג לחומרה בעונש שמוטל על הנאשם מרמת הענישה שנפסקה במקרים דומים בפרשה זו, וזאת אף שבחלק מן התיקים בפרשה גזרי הדין נתקבלו כתוצאה מהצגת הסדר טיעון. כל זאת בכפוף לחלקו השונה של כל אחד מהנאשמים בפרשה, ותוך הבחנה בין הנסיבות המיוחדות של כל מקרה ומקרה, כאשר הענישה הינה לעולם אינדיבידואלית.

15. עיון בגזרי-הדין שניתנו בפרשה זו מעלה כי הושתו על נאשמים עונשים כמפורט להלן:

א. בע"פ 3077/11 **דוד דדוש נ' מדינת ישראל** (28.03.12): הורשע הנאשם בבית המשפט המחוזי בעבירות של הוצאת חשבונית כוזבת; ניכוי מס תשומות שלא כדין; דוחות מע"מ כוזבים מרמה ערמה ותחבולה. הנאשם ושותפיו הוציאו ורכשו חשבוניות פיקטיביות בסכום כולל של 63 מיליון ₪. סכום

המע"מ מתוך סכום זה - עמד על 9.3 מיליון ₪. כאשר, בגין כך, נגזל מהקופה הציבורית סכום העולה על 9 מיליון ₪. הנאשם בעל 3 הרשעות קודמות לרבות בעבירות מרמה. נידון ל- 36 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי וקנס כספי סך 50,000 ₪. בית המשפט העליון קיבל את הערעור, ועונש המאסר בפועל שהושת על המערער הופחת מטעמי אחידות בענישה ל-28 חודשי מאסר.

ב. בת"פ (מח' י-ם) 3052/07 **מדינת ישראל נ' סיטבון** (29.10.09), הורשע נאשם 1 בקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, קשר להונות את הציבור, קבלת דבר במרמה וסודיות. ונידון ל-27 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי, קנס בסך 190,000 ₪ או שנת מאסר בפועל חלף הקנס. אילו נאשם 2 הורשע בהוצאת חשבונית כוזבת, ניכוי מס תשומת שלא כדין, מרמה ערמה ותחבולה, דו"חות מע"מ כוזבים, פנקסי חשבוניות כוזבים, הלבנת הון, ופעולה ברכוש אסור. הנאשם נידון ל-29 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי קנס בסך 300,000 ₪. הנאשמים נעדרו עבר פלילי.

בנוגע לאחים סיטבון קבע בית המשפט העליון בעניין דדוש כי היו השחקנים המרכזים בפרשה. הם אלו שיצרו את הצורך החשבוני בהפקת חשבוניות פיקטיביות, משימה שהוטלה על דדוש (ודרכו אל הנאשם בתיק דנן) ולפיכך על אף עברם הנקי והעובדה כי ישנו פער בין העבירות בהן הורשעו האחים סיטבון לבין העבירות בהן הורשע דדוש, בפועל סבר בית המשפט העליון יש כי יש מקום להקל בעונשו של דדוש ולא להטיל עליו עונש העולה על העונש שהושת על האחים סיטבון. עניינו של דדוש דומה במהותו לעניינו של הנאשם בתיק זה הן בסוג העבירות והן בהיקפן ויש מקום להקיש באופן מסוים מעונשו לעונש הראוי בתיק זה.

16. עיון בפסיקה האמורה לעיל, על שני חלקיה, זו המשקפת מדיניות ענישה כללית וזו שנוגעים לפרשה הנוכחית, מעלה כי מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים שאינם בפרשה זו הינה ככלל מחמירה, ובמקרים דומים מוטלים עונשי מאסר משמעותיים ומחמירים. לעומת זאת, בפרשה זו, חלק מן העונשים אשר התקבלו לא מיצו את מלוא חומרת הדין עם הנאשמים. מכאן, שיש לתת את הדעת הן למדיניות הענישה הכללית והן לשקול אחידות הענישה בהתייחס לפרשה זו.

17. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 ט' לחוק), יש ליתן את הדעת לשיקולים הבאים:

א. **התכנון שקדם לביצוע העבירה**; מדובר בעבירות מתוככמות אשר בוצעו באופן שיטתי לאורך זמן ובתיאום עם אחרים ותוך תכנון מוקדם.

ב. **הנזק שנגרם מביצוע העבירה**; הנזקים הישירים שנגרמו כתוצאה מביצוע העבירות הינם בשיעור המס שנגרע מקופת המדינה, כאשר בעבירות המע"מ מדובר בהשמטת מס בסך של 12,534,987 ₪. בהקשר זה יש להדגיש כי הנאשם קיבל לכיסו 2 מיליון ₪.

ג. **חלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה ומידת ההשפעה של האחר על הנאשם בביצוע העבירה**; בהקשר זה יש לתת את הדעת לכך שכתב האישום הוגש במסגרת פרשה רחבת היקף, בה היה הנאשם עד מדינה. בפרשה קיימים מעורבים רבים, הנאשם היה מעורב באופן משמעותי, הגם שאינו הנאשם המרכזי בפרשה.

ד. **הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה**; בבסיס הסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירה עמד הרצון בעשיית רווח כספי קל ומהיר.

18. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), סבורני כי **מתחם העונש ההולם** הינו החל

מארבע שנות מאסר ועד לתשע שנות מאסר.

סוגיית הסטייה מן מהמתחם - שיקולי צדק

19. סבורני כי במקרה דנן קיימים שיקולים אשר מצדיקים סטייה מהמתחם לקולא וזאת משיקולי צדק.
20. במסגרת תיק זה חתם הנאשם על הסכם עד מדינה לפיו היה על הנאשם, בין היתר, להעיד במשפטם של מעורבים אחרים בפרשה ולמסור בעדותו את הדברים אותם מסר בחקירותיו. ברם, טרם מסירת עדותו כאמור, עת הגיע לפגישת הכנה לעדות עם הפרקליט המטפל, מסר הנאשם פרטים חדשים אשר לא נאמרו על ידו בחקירותיו במשטרה. במועד מסירת העדות בבית משפט סטה הנאשם מהעדות אותה מסר שעה שנחתם עימו הסכם עד המדינה. לפיכך, נערך לנאשם שימוע שבסופו הוחלט לבטל את הסכם עד המדינה בשל הפרת תנאי ההסכם, וכן להגיש נגד הנאשם כתב אישום.
21. במועד מסירת המענה לכתב האישום הודה הנאשם במיוחס לו וטען כי יש לבטל את כתב האישום נגדו מטעמי הגנה מן הצדק. בהכרעת דין מפורטת נדחתה טענתו של הנאשם ואולם הודגש כי הגם שלא עומדת לנאשם הגנה מן הצדק אשר יש בה כדי להצדיק את ביטול כתב האישום נגדו, הרי שישנם שיקולי צדק כבדי משקל שיהיה מן הראוי לתת להם משקל במסגרת גזירת דינו של הנאשם.
22. להלן יובאו שיקולים אלו כמתואר בהכרעת הדין:

א. הודעתו של הנאשם כלפי סיטבון מהווה חלק קטן יחסי מתוך מכלול הודעותיו של הנאשם בחקירותיו, וזאת בעוד שחלק הארי מחקירותיו נוגע לדדוש. רוב מכריע של הדברים שמסר הנאשם בחקירותיו מתייחס לדדוש (אשר לא ניהל את התיק, והנאשם לא הפר את הסכם עד המדינה בעניינו), ורק מיעוט קטן של הדברים מתייחס לסיטבון (אשר לגביו הפר הנאשם את הסדר הטיעון). הנאשם מסר הודעות לגבי חשבוניות פיקטיביות בהיקף של למעלה מ- 86 מיליון ₪, כאשר גרסתו לגבי סיטבון מתייחסת בעיקרה לשתי חשבוניות בהיקף של כ- 2.8 מיליון ₪. בכל הנוגע לדברים שמסר הנאשם נגד דדוש, הרי שבעקבות הודעותיו, נחקר אף דדוש, הוגש נגדו כתב אישום, והוא הודה באשמה מבלי שנוהל הליך הוכחות. בכך הנאשם מילא את חלקו במסגרת הסכם עד המדינה בכל הנוגע לעיקר הודעותיו במשטרה והלכה למעשה "סיפק את עיקר הסחורה" אשר נתבקש לספק בהסכם עד המדינה, והמדינה באה על סיפוקה מפירות ההסכם בהרשעתו של דדוש ובעונש שנגזר עליו.

ב. הודעתו של הנאשם בחקירתו כלפי יוסי סיטבון היוותה נדבך אחד מתוך מכלול הראיות בתיק המחוזי. הנאשם הינו עד אחד (עד מספר 38), מתוך 85 עדי תביעה באותו תיק. עדותו של הנאשם נגד יוסי סיטבון נוגעת ישירות אך ורק לשתי חשבוניות פיקטיביות, כאשר כתב האישום כולל 11 נאשמים, והאשמות בנוגע למהילת דלק, כיול משאבות, הלבנת הון ומתן שוחד. אף אם סברה המאשימה שמתוך גרסתו של הנאשם תוכל להסיק על מערבותו של סיטבון גם במעשים אחרים, הרי שבפועל המידע שמסר כלפי סיטבון היה ממוקד ולא רב.

ג. התרשומת של הפרקליט המטפל בכל הנוגע לסיבות שהביאו אותו להגיע להסכם עד המדינה בתיק סיטבון לא הומצאה לידי הנאשם, ובכך נגרם לו נזק ראיתי. בסופו של דבר המאשימה הגיעה להסדר טיעון עם הנאשמים בתיק סיטבון ואחרים, ואף אם מדובר בהסדר מקל, האינטרס הציבורי הוגשם ולו באופן חלקי. בנוסף, בתיק נגד סיטבון ואחרים נתקלה המאשימה בקשיים

ראייתיים נוספים אשר הובילו אותה להסכים להסדר הטיעון, והשינויים בגרסת הנאשם היו רק נדבך אחד מתוך אותם קשיים. בנסיבות אלה, ולאור הנזק הראייתי, יש להניח לטובת הנאשם, שהשינויים בגרסת הנאשם לא היוו את המניע המרכזי של המאשימה לכריתת הסדר הטיעון.

23. שיקול נוסף אשר יש מקום לשיקול בגדרי שיקולי הצדק אשר מצדיקים הקלה בעונשו של הנאשם הינו העובדה כי הנאשם הודה במעשיו כבר בשלב החקירה במסגרת הסכם עד המדינה, והפליל את המעורבים האחרים בפרשה. הגם שלא קיים את הסכם עד המדינה במלואו, הרי שהודאתו זו היתה בין יתר המרכיבים אשר הביאו בסופו של יום לכך שעל הנאשמים המרכזיים האחרים הוטלו עונשים שבין 27 ל- 29 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים, כמתואר לעיל.

כפי שקבע כב' השופט ח' מלצר בע"פ 122/14 **שוורצפל נ' מדינת ישראל** (7.7.14):

"ככלל, למערכת המשפט, גופי אכיפת החוק והחברה בכללותה יש אינטרס ברור כי חשודים המעורבים בפרשה פלילית רבת משתתפים יודו מהר כל האפשר בחלקם במזימה וישפכו אור על חלקם של אחרים".

ובהמשך:

"כדי שמערכת התמריצים תפעל נכון יש להחמיר בענישה דווקא עם השותפים למזימה העבריינית שלא שיתפו פעולה, ולהקל בעונשם של מי שהודו וסייע בחשיפת האחרים, כך שמי ששיתף פעולה ראשון ובצורה מעמיקה יותר יזכה לעונש הנמוך יותר".

במקרה דנן, הנאשם שיתף פעולה בשלב החקירה במסגרת הסכם עד המדינה, והפליל את האחרים, הגם שבשלב המשפט בעניינם של "האחים סיטבון" חזר בו מן הדברים. בנסיבות הללו, סבורני כי יש להקל בעונשו של הנאשם, לרבות בדרך של חריגה ממתחם העונש ההולם, כך שעונשו של הנאשם לא יהיה חמור מעונשם של הנאשמים המרכזיים האחרים בפרשה (דוד דדוש, רפי ויוסי סיטבון). אמנם השיקול בדבר שיתוף פעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק, נלקח בחשבון על-פי תיקון 113, סעיף 40 יא' (6), בגדרי מתחם העונש ההולם, ואולם בנסיבות המקרה דנן, בהתחשב במכלול שיקולי הצדק המפורטים לעיל, וכפי שנקבעו בהכרעת הדין, יש בכך כדי להוביל לחריגה לקולא ממתחם העונש ההולם.

24. אני ער לכך שתיקון 113 לחוק העונשין, במתכונתו הנוכחית, מאפשר סטייה לקולא ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום בלבד, אשר במובנם הרגיל אינם רלוונטיים בתיק זה. אולם סבורני כי לעיתים יש מקום לסטות ממתחם העונש ההולם אף משיקולי צדק בהתקיים נסיבות חריגות שאינן בגדר שיקום. לעניין סוגיית סטייה ממתחם העונש ראו גם מאמרו של פרופ' אורן גזל אייל, "**חריגה ממתחם העונש ההולם**" פורסם בספר דורית ביניש (עורכים קרן אזולאי, איתי בר סימן טוב, אהרון ברק ושחר ליפשיץ, 2015) וראו גם ת"פ (פ"ת) 32915-07-13 **מדינת ישראל נ' אשד** (5.2.15). כמו כן לאחרונה הוצע **בתזכיר לתיקון חוק העונשין (הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה - תיקונים שונים)**, התשע"ו - 2015, בין היתר, כי ניתן יהיה לחרוג לקולא ממתחם העונש ההולם בהתקיים נסיבות חריגות שאינן קשורות בביצוע העבירה אשר בעטיין גזירת העונש בתוך מתחם העונש לא תעלה בעניינו של הנאשם בקנה אחד עם עקרון ההלימה ועלולה להביא לעיוות דין.

25. סבורני כי נוכח השיקולים שפורטו לעיל יש לתת לשיקולי הצדק האמורים לעיל משקל משמעותי, עד כדי חריגה לקולא מן המתחם.

גזירת העונש המתאים לנאשם

26. בגזירת העונש המתאים לנאשם יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי ליתן את הדעת לכל שהנאשם יליד 1970, נשוי ואב לחמישה ילדים. שליחת הנאשם לעונש מאסר לתקופה ממושכת תפגע בו ובמשפחתו. הנאשם הודה במיוחס לו ונטל אחריות הגם שבפני שירות המבחן צמצם מחומרת מעשיו ונטה להשליך את האחריות לביצוע על גורמים חיצוניים. מועד ביצוע העבירות היה בין השנים 2003-2006 ואולם כתב האישום הוגש מייד לאחר שהוחלט כי הנאשם הפר את הסכם עד המדינה. לחובתו של הנאשם שלוש הרשעות קודמות (שתיים מהן התיישנו) בעבירות של התפרעות, התחזות והסעת שב"ח. הנאשם אף ריצה בעברו מאסר בפועל של שנתיים וחצי. בנוסף לכך ביום 21.4.16, נגזר דינו של הנאשם בצירוף שלושה תיקים של הסעת שישה או יותר שוהים שלא כדין, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, שימוש במסמך מזויף בכוונה לקבל דבר, ובעבירות מס (לרבות חשבוניות פיקטיביות בגין מכירת דלק) ונדון ל- 21 חודשי מאסר בפועל ולעונשים נלווים.

27. עוד יש ליתן את הדעת לשיקול **הרתעת היחיד** בגדרו של המתחם, וזאת בשים לב להתרשמות שירות המבחן כי הנאשם מצמצם מחומרת מעשיו, ומטיל את האחריות למעשיו על גורמים חיצוניים, כמו גם התרשמותם כי הנאשם נוהג במניפולטיביות מתוך רצון להפיק רווח. עוד יש לתת את הדעת לכך שהנאשם שב וביצע עבירות דומות לעבירות שבתיק זה מספר שנים לאחר מכן לרבות בתקופה שבה היה במעמד של עד מדינה. כן יש ליתן את הדעת לשיקול **הרתעת הרבים** בגדרו של המתחם וזאת נוכח הקושי באיתור עבירות כלכליות מתוחכמות, ועבירות מס בכלל זה, והצורך לגרום לכך שביצוע העבירה לא יהיה משתלם. בהקשר זה יש להתייחס לתוחלת התועלת שיש לעברין מביצוע העבירה, בהתחשב ברווח שהוא מפיק ממנה, ובסיכוי תפיסתו, אל מול העונש שיוטל עליו אם יתפס. בעבירות מס, ככלל, נפסק לא אחת כי שיקולי ההרתעה גוברים על נסיבותיו האישיות של הנאשם, אף אם אינם מאיינים אותו, ויש להעניק משקל משמעותי להיבט ההרתעתי במסגרת שיקולי הענישה (ראו למשל, דברי כב' השופט אליקים רובינשטיין בע"פ 7135/10 חן נ' **מדינת ישראל** (3.11.10) ודברי כב' השופט ס' ג'ובראן ברע"פ 5823/09 **באשתי נ' מדינת ישראל** (17.8.09)).

28. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש מאסר בפועל לתקופה משמעותית אם כי תוך חריגה לקולא ממתחם העונש ההולם, לצד עונשים נלווים. בנוגע לעונש המאסר האחר אשר נגזר על הנאשם לאחרונה, סבורני כי לא קיימת הצדקה לחפיפה בין העונשים וזאת נוכח היקף העבירות והעובדה כי הנאשם שב לסורו גם לאחר שנחתם עימו הסכם עד מדינה. בהקשר זה יש להוסיף ולציין כי הוראת סעיף 45(ב) לחוק העונשין הקובעת שאם לא נאמר במפורש כיצד ירצה הנאשם את עונשו במקרה שמרצה הנאשם כבר עונש מאסר - ירצה את התקופה הארוכה מבין השניים, נועדה אך למלא את החסר מקום שבית המשפט לא קבע את סוגיית ההצטברות או החפיפה של העונשים, ואין היא קובעת עקרון מנחה של חפיפת עונשים ואף לא הכרעה ערכית בנושא. עקרון ההלימה שנקבע כעקרון המנחה בענישה מחייב כי לכל מעשה עבירה יינתן ביטוי הולם בקביעת העונש, ובמקרה זה חפיפת עונשים אינה מתיישבת עם עקרון ההלימה (לענין זה ראו ע"פ 1552/15 **גואל נ' מדינת ישראל** (4.6.15), ע"פ 7907/14 **אזוב נ' מדינת ישראל** (22.2.15) וכן ספרם של יורם רבין ויניב ואקי **דיני עונשין**, כרך ג' 1607 (מהדורה שלישית, 2014)).

29. המדובר בעבירה כלכלית אשר בוצעה למען בצע כסף, ואשר ממנה הפיק הנאשם סך של 2 מיליון ₪ ועל כן ראוי להשית קנס כספי משמעותי תוך התחשבות במצבו הכלכלי של הנאשם ובתקופת המאסר הממושכת אשר נגזרת עליו.

סוף דבר

30. אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. **24 חודשי מאסר בפועל.** עונש המאסר ירוצה במצטבר לכל עונש מאסר אחר שבו נושא הנאשם כעת.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר כל עבירה מסוג פשע לפי חוק מע"מ או לפי פקודת מס הכנסה, או כל עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון.

ג. 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר כל עבירה מסוג עוון לפי חוק מע"מ או לפי פקודת מס הכנסה או רישום כוזב במסמכי תאגיד.

ד. **קנס כספי בסך של 100,000 ₪ או 180 ימי מאסר תמורתו.** הקנס ישולם ב- 25 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.6.17. לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.

על החברה, נאשמת 2, מוטל קנס בסך 1,000 ₪ לתשלום עד ליום 1.7.16.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי תוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"ה אייר תשע"ו, 02 יוני 2016, בנוכחות הצדדים.